

Vzdělávací materiál projektu Zlepšení podmínek výuky v ZŠ Sloup

Název vzdělávacího materiálu	Porozumění historickému textu – Charta 77
Anotace	Pracovní list k procvičení práce s historickým textem, k seznámení s Chartou 77 a hlavními signatáři.
Autor	Mgr. Renata Kulíšková
Jazyk	Český jazyk
Očekávaný výstup	Žák se seznámí s tématikou Charty 77. Zopakuje si rozdíly mezi demokratickou a totalitní společností.
Třída	9.

Charta 77

1, Opište si do sešitu:

Charta 77 bylo neformální sdružení občanů, které kritizovalo politiku Československa za nedodržování lidských a občanských práv, i když se k dodržování ČSSR zavázalo podpisem Závěrečného aktu Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě v Helsinkách. Sdružení působilo v letech 1977 až 1992. Pojmenování sdružení získalo podle dokumentu Charta 77, který byl vydán 1. ledna 1977.

2, Přečtěte si zkrácený text Charty 77:

Dne 13.10.1976 byly ve Sbírce zákonů ČSSR (č.120) zveřejněny „Mezinárodní pakt o občanských a politických právech“ a „Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech“, které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, stvrzeny v Helsinkách roku 1975 a vstoupily u nás v platnost dnem 23.3.1976. Od té doby mají i naši občané právo a náš stát povinnost se jimi řídit.

Jejich zveřejněním nám ale zároveň s novou naléhavostí připomíná, kolik základních občanských práv platí v naší republice zatím – bohužel – jen na papíře.

Zcela iluzorní je například právo na svobodu projevu, zaručované článkem 19 prvního paktu.

Statisícům dalších občanů je odpírána „svoboda od strachu“ (preambule prvního paktu), protože jsou nuceni žít v trvalém nebezpečí, že projeví-li své názory, ztratí pracovní i jiné možnosti.

V rozporu s článkem 13 druhého paktu, zajišťujícím všem právo na vzdělání, je nesčetným mladým lidem bráněno ve studiu jen pro jejich názory anebo dokonce pro názory jejich rodičů. Uplatnění práva „vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem“ či „prostřednictvím umění“ (bod 2 článku 19 prvního paktu) je stíháno nejen mimo soudně, ale i soudně, často pod rouškou kriminálního obvinění (jak o tom svědčí právě probíhající procesy s mladými hudebníky).

Svoboda náboženského vyznání, důrazně zajišťovaná článkem 18 prvního paktu je systematicky omezována mocenskou svévolí: oklešťováním činnosti duchovních, nad nimiž trvale visí hrozba odepření nebo ztráty státního souhlasu s výkonem jejich funkce: existenčním i jiným postihem osob, které své náboženské vyznání slovem či skutkem projeví, potlačováním výuky náboženství a pod.

Další občanská práva, včetně výslovného zákazu „svévolného zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence“ (článek 17 prvního paktu) jsou povážlivě narušována také tím, že ministerstvo vnitra nejrůznějšími způsoby kontroluje život občanů, například odposlechem telefonů a bytů, kontrolou pošty, osobním sledováním, domovními prohlídkami, budováním sítě informátorů z řad obyvatelstva (získaných často nepřipustnými hrozbami nebo naopak sliby) apod.

Obecně je porušován i bod 2 článku 12 prvního paktu, zaručující občanu právo svobodně opustit svou zem, pod záminkou „ochrany národní bezpečnosti“ (bod 3) je toto právo vázáno na různé nepřipustné podmínky. Svévolně se postupuje i při udělování vstupních víz cizím státním příslušníkům z nichž mnozí nemohou navštívit ČSSR například jen proto, že se pracovně či přátelsky stýkali s osobami u nás diskriminovanými.

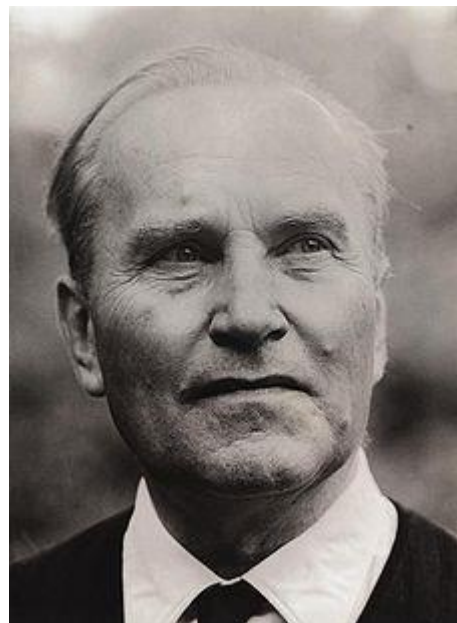
Svým symbolickým jménem zdůrazňuje Charta 77, že vzniká na prahu roku, který byl prohlášen rokem práv politických vězňů a v němž má bělehradská konference zkoumat plnění závazků z Helsinek. Jako signatáři tohoto prohlášení pověřujeme prof. dr. Jana Patočku DrSc, Václava Havla a prof. dr. Jiřího Hájka, DrSc úlohou mluvčích Charty 77.

(zkráceno)

3,Vypište svobody a práva, která jsou v ČSSR podle dokumentu porušována.

4, Vypište signatáře a přiřadte ke každému správné základní životní údaje. Údaje vyberte z nabídky:

- narozen 1907, zemřel 1977
- narozen 1913, zemřel 1993
- narozen 1936
- politik, diplomat, ministr školství a zahraničí v 60. letech
- filozof a pedagog
- dramatik, esejista, jeden z hlavních disidentů období normalizace
- poslední československý a první český prezident
- zemřel na mozkovou mrtvici po náročných výsleších
- spoluzakladatel protikomunistického hnutí Občanské fórum
- nominován na Nobelovu cenu míru

Řešení

Vypište svobody a práva, která jsou v ČSSR podle dokumentu porušována:

- svoboda projevu
- svoboda myšlení, svědomí, náboženského vyznání
- odepírání právo na vzdělání
- právo uměleckého vyjádření
- právo na ochranu soukromého a rodinného života
- osobní svoboda
- svoboda pohybu

Vypište signatáře a přiřadte ke každému správné základní životní údaje:

prof. dr. Jan Patočka DrSc. (viz obrázek)

- narozen 1907, zemřel 1977
- filozof a pedagog
- zemřel na mozkovou mrtvici po náročných výsleších

Václav Havel

- narozen 1936
- dramatik, esejista, jeden z hlavních disidentů období normalizace
- spoluzakladatel protikomunistického hnutí Občanské fórum
- poslední československý a první český prezident

prof. dr. Jiří Hájek, DrSc.

- narozen 1913, zemřel 1993
- politik, diplomat, ministr školství a zahraničí v 60. letech
- nominován na Nobelovu cenu míru

Zdroje:

Jindřich Přibík. [cit. 2011-04-10]. Dostupné pod licencí Creative Commons na WWW:
< http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Patočka_1971.jpg >

ČAPKA, FRANTIŠEK. *Sborník dokumentů ke studiu nejnovějších českých dějin*.1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. s. 114 – 117.